

Содржина

1. ПРЕДГОВОР	7
2. РАЃАЊЕ НА МОДЕРНИТЕ ИНДУСТРИИ ПОВРЗАНИ СО ХЕМИЈАТА	15
2.1. Настанување на модерното време	17
2.2. Раѓање на модерната металургија	21
2.3. Раѓање на модерната текстилна индустрија	25
2.4. Раѓање на модерната хемиска индустрија	27
2.5. Раѓање на модерната прехранбена индустрија	31

I дел

Настанување хемиска и сродни индустрии во Македонија

3. ХЕМИСКАТА И СРОДНИ ИНДУСТРИИ ВО МАКЕДОНИЈА ДО 1912 ГОДИНА	37
3.1. Општествено-економски претпоставки за настанување индустриско производство	39
3.2. Прехранбена индустрија	45
Мелници	45
Цедење масло од афион и од сусам	48
Производство на пиво	49
Други гранки на прехранбената индустрија	52
3.3. Текстилна индустрија	53
Предилници и ткајачници	53
Производство на свила ..	57
Преработка на кожа	61
3.4. Хемиска индустрија	63
Производство на сапун	63

Дестилирање алкохол	64
3.5. Металургија	67
Литература	68
4. ИНДУСТРИЈАТА ВО ВАРДАРСКИОТ ДЕЛ НА МАКЕДОНИЈА	
ОД БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ ДО 1944 ГОДИНА	73
4.1. Општи предуслови	75
4.2. Хемиска индустрија	81
Производство на сапун	85
Фабрика за сапун, парфимерија, козметика и други хемиски производи	
Јадран – Скопје	85
Фабрика за сапун Вардар – Скопје	85
Фабрика за сапун Аеро – Скопје	85
Фабрики за сапун во Битола	87
Фабрика за алкалоиди, хемиски и фармацевтски производи – Скопје	87
Фабрика за кислород „Ага Руше“ – Скопје	88
4.3. Прехранбена индустрија	89
Конзервирање храна	89
Производство на кондиторски производи	90
Фабрика за бонбони, локум и сируп Европа – Скопје	91
Фабрики за производство на бонбони и локум во Битола	92
Производство на пиво	93
„Парна пивара“ – Скопје	94
Пиварница – Прилеп	95
Производство на масло за јадење	96
4.4. Текстилна и кожарска индустрија	99
4.5. Металургија	101
4.6. Индустријата во Македонија во време на Втората светска војна	105
Литература.....	107

II дел

Индустријата во Република Македонија по Втората светска војна

5. ОПШТ ПРИКАЗ НА ИНДУСТРИЈАТА ПО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА.....	113
5.1. Вовед	115
5.2. Настанување на индустријата од 1944 до 1975 година.....	117
Конституирање на новата држава.....	117
Обновување на постојните и изградба на нови фабрики	122

Алтернативи на пазарното стопанство и на приватната сопственост	124
Литература	126
5.3. Периоди во развојот на индустријата од 1975 до 2008 година	127
1975 – 1980: Инвестирање преку задолжување	127
1981 – 1990: Општа економска криза	130
1991 – 1995: Осамостојување, битка со инфлацијата и трансформација на економскиот систем	131
1996 – 2000: Умерен пораст на индустријата	133
2001 – 2004: Ревитализирање на индустријата заслабната по безбедносната криза	134
2005 – 2008: Пораст и диверзифицирање на изворите на растеж	137
5.4. Современа состојба во индустрините поврзани со хемијата	139
Литература	140
6. ХЕМИСКА ИНДУСТРИЈА ПО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА	141
6.1. АЛКАЛОИД, а.д. – Скопје	143
Фабрика за лекови и алкалоиди – Скопје	144
Фабрика за хемикалии и фотоматеријали ЛАФОМА – Скопје	145
Фабрика за сапун и козметика Цветан Димов – Скопје	147
Хемиска индустрија за бои и лакови Пролетер – Скопје	149
Фабрика за позамантериски производи и завојни материјали Малешевка – Берово	149
Хемиска, фармацевтска и козметичка индустрија Алкалоид – Скопје	150
Алкалоид денес	154
6.2. ОХИС, а.д. – Скопје	161
Создавање и развој	161
ОХИС по транзицијата	165
Производи на ОХИС	166
Други дејности	173
6.3. Фабрика за цемент ТИТАН – УСЈЕ, а.д. – Скопје	177
6.4. ОКТА, а.д., – Скопје	183
6.5. Фабрика за порцелан и керамички плочки – Велес	189
6.6. ХЕК Југохром, Јегуновце	193
6.7. Хемиска индустрија Велес (ХИВ)	195
6.8. Стаklarница – Скопје	197
6.9. АДИНГ, а.д. – Скопје	201
6.10. Хемтекс, а.д. – Скопје	203
6.11. ТГС Технички гасови, а.д. – Скопје	205
6.12. Индустрија за преработка на пластични маси и гума	207
Лихнида – Охрид	207
„30 Јули“ – Куманово	209
Фабрика за медицинска пластика – Тетово	210

Руен – Кочани	211
Еурокомполит – Прилеп	211
Раде Кончар – Контактори и релел – Скопје	212
Конти хидропласт – Гевгеллја	213
Преработка на гума	215
6.13. Индустрлја за неметални материјали и керамика	217
Производство на тули и керамиди	217
7. ПРЕХРАЊБЕНА ИНДУСТРИЈА ПО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА	223
7.1. Општи карактеристики	225
7.2. Индустрлја за масти и масла	229
Благој Горев, а.д. – Велес	231
Бриллјант, д.о.о. – Штип	233
АЛ-МАКС, д.о.о. – Струмица	234
Македонија масло, д.о.о. – Кочани.....	234
Агрофила, д.о.о. – Штип	235
7.3. Индустрлја за шеќер и кондиторски производи	237
Индустрлја за шеќер	237
Фабрика за шеќер „4 Ноември“ – Битола	237
Фабрика за квасец и алкохол – Битола	240
Индустрлја за кондиторски производи	241
Европа, а.д. – Скопје	244
Витаминка, а.д. – Прилеп	247
Swisslion Агроплод, а.д. – Ресен	249
7.4. Индустрлја за млеко и млечни производи	253
7.5. Мелничко-пекарска индустрлја	261
7.6. Индустрлја за месо и месни преработки	267
7.7. Конзервна индустрлја	271
7.8. Индустрлја за вино и жестоки пијалаци	277
Производство на вино	277
Производство на жестоки пијалаци	283
7.9. Индустрлја за пиво	287
Пивара Скопје	288
Пиварница – Прилеп	292
Пиварница – Битола	294
Фабрика за пивски слад – Прилеп	294
7.10. Индустрлја за кожа	297
7.11. Индустрлја за целулоза и хартија	301

Фабрика за целулоза и хартија – Кочани	301
Комуна, а.д. – Скопје	302
Миском, дооел – Струга	303
8. ТЕКСТИЛНА ИНДУСТРИЈА ПО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА	305
8.1. Развој на текстилната индустрија во Република Македонија	307
Пад и распад на големите текстилни комбинати – причини и последици	313
Состојба во текстилната индустрија по кризата и можности за развој	314
8.2. Поголеми капацитети на текстилната индустрија во Р. Македонија	319
Нонча Камишова – Велес	319
Тетекс, а.д. – Тетово	320
Македонка – Штип	322
Астибо – Штип	324
Пелистер – Битола	327
Герас Цунев, а.д. – Струмица	328
Црвена ѕвезда – Скопје	329
Винка – Веница	330
Снитекс – Свети Николе	330
Преспатекс – Ресен	331
ЕАМ – Штип	331
В.И.Т. – Штип	332
Бритекс, д.о.о. – Штип	332
Ветекс – Велес	333
9. МЕТАЛУРГИЈА ПО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА	335
9.1. Општи карактеристики	337
9.2. Металургија на железо и челик	339
Рудници и железарница – Скопје	339
Макстил. – Скопје	345
Арчелор-Митал (Балканстил)	347
Скопски легури, дооел – Скопје	349
Други компании произлезени од Рудници и железарница Скопје	350
РЖ Техничка контрола, а.д. – Скопје	350
Липтерм, д.о.о. – Скопје	352
Фабрика за заварени цевки и профили „11 Октомври“ – Куманово	353
Металски завод ТИТО – Скопје	356
МЗТ Леарница, а.д. – Скопје	357
МЗТ ХЕПОС а.д. – Скопје	359
Дојран стил – Николич	361
Железник, а.д. – Демир Хисар	363
Силмак – Јегуновце	363

Силмак денес.....	366
ФЕНИ – Кавадарци	367
9.3. Металургија на обоени метали	371
Топилница за олово и цинк Злетово – Велес	371
Индустија за акумулатори Весна–САП – Пробиштип	375
Алумина, а.д. – Скопје	380
ТЕАЛ, а.д. – Тетово	381
Алгрета, а.д. – Ресен	382

III дел *Образување кадри*

10. ОБРАЗУВАЊЕ КАДРИ ПО ХЕМИЈА, ТЕХНОЛОГИЈА И МЕТАЛУРГИЈА	387
10.1. Почетоци на високото образование во Македонија	389
10.2. Настанување на Филозофскиот факултет во Скопје	391
10.3. Настава по хемија	397
Настава на Институтот (факултетот) за хемија при ПМФ	397
Настава на Катедрата за хемија на Медицинскиот Факултет	405
Настава на Катедрата за хемија на Земјоделскиот факултет	406
10.4. Настава по технологија и металургија во Скопје	407
Кратко прикажување на Технолошко-металуршкиот факултет	407
Настанување, развој и трансформации на Факултетот	407
Настава и наставници	411
Научно-истражувачка, издавачка и други дејности	414
Организациона поставеност и раководење со Факултетот	415
10.5. Заслужни за создавањето кадри од поширокото подрачје на хемијата	417
Литература	427

IV дел *Перспективи и епилог*

11. ОБНОВА НА ДОСТОИНСТВОТО – ВРАЌАЊЕ НА ТРОНОТ	431
12. ЕПИЛОГ	337

Прилози

Хронолошки приказ на настанувањето на индустриите по гранки	445
Белешка за авторите	461
Благодарност	471
Спонзори на монографијата	474